

Sjamansonen anmeldt av Jørgen I Eriksson

Sjamansonen kan betraktas som en lång och storslagen hyllning till shamantrumman och trumresandet, uppdelad i korta kapitel. Den här boken är som en god vän som man kan konsultera ofta och eftersom den är så laddad med innehåll ska man inte ta den i alltför stora tuggor.

Ailo Gaup har nu passerat de 60 och måste betecknas som en visman, en i "de äldres cirkel". Han har studerat shamanism i drygt 20 år och gett kurser sedan slutet av 1980-talet. I boken Sjamansonen (Tre björner forlag 2005) öser han välvilligt, generöst och till synes outtröttligt ur sina rika shamanerfarenheter.

Ailo delar med sig på ett storstilat sätt och i denna 377-sidiga bok finns mycket att hämta, såväl för nybörjaren på shamanens väg som för den mer erfarne praktikern. Boken som också finns på engelska under titel The Shamanic Zone kan beställas via Ailos hemsida www.sjaman.com

Bokens underrubrik är Om shamanismen som en verdensarv, med samiske tradisjoner som utgangspunkt. Den säger en hel del om Ailo och hans förmåga att ta till sig kraft och visdom varhelst den finns. Han föddes 1944 på ett fjäll utanför Kautokeino men togs omgående från sin samiska mor och växte upp i norsk fosterfamilj, från sju års ålder i södra Norge.

Det var först i vuxen ålder och som framgångsrik journalist/poet i Oslo som Ailo började återerövra sin samiska identitet och så småningom det samiska shamanska arvet. En viktig inspiratör därvidlag var Michael Harner som introducerade Ailo i "core shamanism" men Ailo sökte också upp samiska noaidier på Finnmarken och har gjort besök i och lärt sig av åtskilliga shamantraditioner runt om i världen. Om allt detta berättar Ailo öppenhjärtigt.

Ailos personliga historia är en sorts mikrokosmisk version av samernas historia med kulturellt och andligt förtryck, uppvaknande och kamp för en rättmätig plats i världen. Jag tror att det delvis kan förklara hans starka betoning av shamanismens healingfunktion. Uppenbart har Ailo

själv haft stor hjälp av shamanismen i sin egen läkeprocess och detsamma kan säkert sägas om den samiska kulturen.

Sjamansonen kan också betraktas som en lång och storslagen hyllning till shamantrumman och trumresandet, uppdelad i korta kapitel. Den här boken är som en god vän som man kan konsultera ofta och eftersom den är så laddad med innehåll ska man inte ta den i alltför stora tuggor.

Ailos grundinställning är att shamanismen är ett världsarv, tillgängligt genom lokala traditioner och familjetraditioner. Han ser sig själv som en mytpoet som reser in bland symbolerna i myternas världskartor och där hittar upptrampade stigar som han följer. Det är till stor del, men inte alls uteslutande, samiska stigar, som noaidier trampat upp långt före vår tid. Shamanism är något man kan lära sig, alla har den förmågan, betonar Ailo.

Precis som man om jojken brukar säga att man inte jojkar om en person eller ett djur eller en plats utan att man jojkar själva personen, djuret eller platsen eftersträvar Ailo ett skrivsätt där han inte skriver om shamanismen utan skriver shamanism. "En text kan handla om shamanism och shamantraditioner. Men den kan också vara shamanism. Det mytiska har sitt eget språk, som kan leda sinnet bortom tiden och det vanliga tankelivet".

Shamanen är den som vet; den som ser; den som frågar; den som kan konsten att lyssna. Ailo Gaup försöker omsätta allt detta i konsten att skriva och jag skulle vilja ge läsarna några exempel på denna skrivart och dess förmåga att beskriva shamanismens olika aspekter.

"Shamanprocessen börjar med att lyssna... Det är lyssnandet som öppnar rummet på trumresan... Trumresor är näring, som sömn och dröm är det. Genom trumresor kan frisjälén släppas fri och flyga... Att lyssna sig in till den innersta tonen är som medicin för kropp och sinne. Att finna vägen in mellan världarna är i sig själv medicin... Om man verkligen kan lyssna får man syner... Kanske borde det inte kallas Vision Quest utan Listening Nights... Om man är ute efter att finna andlig frihet så är lyssnande in i själva ögonblicket den verkliga mästarövningen..."

Ailo är inte bara en traditionsbevarare utan också en innovatör och det gäller framför allt lyssnandets konst och lyssnandet som metod. Han lyckas också beskriva begreppen "själsförlust" och "själshämtning" på ett betydligt bättre sätt än vad som vanligen sker i den Harnerinfluerade shamanismen. Och han hyllar utesittningen som metod att nå visdom. Det handlar om att lyssna på naturens stillhet och att i naturen utbyta energi med makterna.

"Att gå ut i naturen för att ge något tillbaka är den rätta hållningen. Träningen består i att ge. Genom att ge så får man". "Jag tar emot lärdom och visdom där den finns, om den kommer från trumman, naturen eller predikstolen. Jag önskar mig autentiska ögonblick, ensam eller med andra."

Men först och främst är det trumman, trumresan och kraftdjuren som Ailo ägnar sin uppmärksamhet. Kraftdjuren beskrivs som en navelsträng till naturens kraft och genom trumresor kommer man in mellan världarna där man inte bara får kraft och healing utan också överskott så att man kan hjälpa andra och jorden.

"Shamanhealing består först och främst i att placera folk i ett naturgivet sammanhang, där naturens kraft kan flyta mer naturligt och fritt genom det inre i ens väsen."

Healingen gäller inte bara enskilda människor utan även människorna som samhällsvarelser och jorden som organism.

"De verkliga förändringarna av livsstil och livsvärden kan bara komma inifrån och genom att den enskilde hittar tillbaka till visdomens källa i sitt inre... Det finns inget annat varaktigt och verkligt sätt att förändra världen på än att göra det inifrån... När trumresorna är gjorda och den inre kraften är väckt, måste man arbeta vidare med att finna fram till hur kraften ska användas i yttre bemärkelse och gentemot medmänniskorna... Jorden själv behöver fler shamaner. Samtiden behöver mer healing och balans."

Den verkliga medicinen får man genom den egodöd man kan uppleva på trumresor. "Shamanens världsbild beskriver en väg. Den leder från vardagssinnet, genom egot och till visdomen."

Ailo beskriver hur shamanen genom att resa genom zonen kan bli en agent för det heliga och att man då inte längre behöver vara sig mytens hjälp eller shamantraditionen. Det är det tillstånd jag själv brukar beskriva som "bortom metoderna".

Visdomen måste levas. "Mytologins mening är till syvende och sist att upphäva sig själv." Sjamansonen innehåller mängder av praktiska tips om hur man gör trummor, trumresor, utesittningar, ceremonier, hur man skyddar sig mot svart magi, hur man hjälper medmänniskor, hur man underhåller sina kraftdjur, hur man bearbetar olika känslor som kommer upp i samband med shamanövningar, hur man kontrollerar extas. Kort sagt; hur man upprättar "en bredbandskontakt mellan vardagssinnet och visdomen" som Ailo själv uttrycker det.

Han hyllar och eftersträvar enkelheten, vilket är mycket sympatiskt.

"När jag drar runt och håller cirklar har jag med mig minsta möjliga av yttre föremål och shamanstass. Jag är minimalist i shamansammanhang. Det jag verkligen behöver, har jag hängande inombords."

För egen del ser jag Sjamansonen som en utmaning, som något att komma vidare med hjälp av och att också överskrida och gå bortom. Jag ska ta upp tre dimensioner där jag vill komma längre:

1. Att resa in mellan världarna och upprätta relationer med kraftdjur och kraftväxter är ett sätt att upprätta balans med naturen, men en större utmaning och betydligt svårare är att upprätta relationer direkt med de vilda djuren och växterna. Jag menar de reellt existerande djuren och växterna och deras andliga dimensioner. Det är när man kan upprätta en sådan relation och direkt ta till sig och få del av de vilda djurens och växternas visdom som man verkligen återskapar en balans med naturen. Djuren är professionella överlevare med erfarenheter och kunskaper som är många tusen år gamla och rika. Att upprätta balans med naturen och ta del av naturens kraft och visdom förutsätter att man är i naturen. Utesittning är mäktigare än trumresa!

2. Att upprätta balans med naturen och dess andliga dimensioner (=dess andliga invånare)

förutsätter att man är närvarande i naturen, att man samspelar med naturen och att man lever med den. Det kräver någon form av lantlig existens. Att odla potatis kan till exempel ge mer balans och harmoni i förhållande till landskapet än att göra en trumresa eller dansa en kraftdjursdans i en kurslokal i storstaden. Att vandra i skönhet förutsätter faktiskt att man vandrar i landskapet. Aktivitet i landskapet, såsom samlande, fiske, jakt, rendrift, morotsodling och dylikt är förutsättningen för balans mellan hjärna, hjärta och händer som i sin tur är en förutsättning för att vandra i skönhet.

3. Att hela jorden kräver mer än att några shamaner gör trumresor och sänder kraft till Moder Jord eller håller en ceremoni för henne. Det kräver dessutom någon form av politiskt handlande. Shamanen var ursprungligen en andlig anarkist och en helig politiker. Detta bör gå att översätta till dagens värld. Till att börja med kanske man ska försöka formulera en shamanskt inspirerad politisk agenda och vision som i sin förlängning syftar till inte bara människans utan alla andra arters och jordens frigörelse, till återupprättandet av skönhet.

Se: www.norrshaman.net